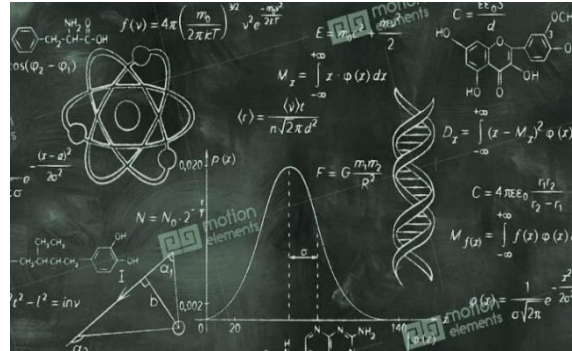

ИНФОРМАЦИЯ

относно участие в Десета среща на Научната мрежа за оценка на риска от ГМО на ЕОБХ, 18 – 19 юни, Парма

Десетата среща на научната мрежа за оценка на риска от ГМО, в която участваха 39 експерта от 25 държави членки, представители на ЕОБХ и ЕК, както и наблюдатели от Швейцария, Турция, Сърбия и Черна гора, се проведе на 18 и 19 юни тази година гр. Парма (Италия).

Европейският орган за безопасност на храните (ЕОБХ) се стреми да развива тясно сътрудничество с държавите членки и да укрепва връзките си с институционалните партньори и заинтересованите страни, както препоръчва неговият Управителен съвет. Съгласно стратегията на ЕОБХ за сътрудничество с държавите членки, през 2010 г. е създадена Научна мрежа за оценка на риска от ГМО. От учредителното си заседание през ноември 2010 г. ГМО мрежата се среща веднъж годишно.

Основните цели на ГМО мрежата са да подобрят диалога между участниците; да изградят единно разбиране на принципите за оценка на риска от ГМО, да разширят познанията в областта на ГМО; да заздравят доверието в научните оценки извършвани в ЕС и да осигурят прозрачност на процеса по оценка на риска. Цел на научната мрежа по ГМО е и повишаване нивото на хармонизация на оценките на риска изготвяни в ЕС.

В момента 28 държави членки на ЕС и Норвегия участват в ГМО мрежата. На всяка страна е разрешено да номинира две свои организации: една с компетентност в областта на молекулярната характеристика и безопасността на храните/фуражите и една с компетентност в областта на оценката на риска за околната среда. Най-много по двама експерти от всяка държава членка (по един от всяко направление) могат да участват в мрежата.

В началото на тазгодишната десета среща беше представена текущата работа на панел ГМО, свързана със заявленията за разрешаване на ГМ храни/фуражи, външните мандати (получени от ЕК) и обществените поръчки.

Относно дейностите на ЕОБХ във връзка с **консултациите с националните компетентни органи по заявленията за разрешаване на ГМ храни/фуражи**, се обърна особено внимание на това, че често коментарите на държавите членки не са свързани с оценката на риска и не могат да бъдат използвани от експертите на панел ГМО в работата им. Беше призовано да се изпращат коментари, които да:

- ✓ идентифицират липсваща информация (например данни от опити);
- ✓ са подкрепени от научно обосновани доказателства;
- ✓ са свързани с несъответствие с действащите принципи.

Бяха дискутирани критериите за подбор на надеждни литературни източници при изготвяне на литературните обзори, които са част от заявленията за разрешаване на ГМ храни/фуражи. При изготвянето на литературен обзор е необходимо да се следват стъпките: формулиране на въпроси, изграждане на стратегия за търсене, избор на подходящи публикации, извличане на данни от съответните публикации и обобщаване на информацията.

Представена беше работата на трите сформирани в началото на 2019 г. работни групи (РГ) към панел ГМО. Едната РГ има задачата да идентифицира потенциалните рискове за здравето на човека и животните и за околната среда, които могат да създадат получените чрез **gene drive организми**, като финалният документ се очаква да е готов до края на 2020 г. Другата новосформирана РГ подготвя научно становище за оценка на риска от продукти, получени по методите на **синтетичната биология**. Планира се научното становище да бъде публикувано в края на 2020 г., а първите заявления за разрешаване да бъдат в рамките на следващите 10-12 години. Към момента с методите на синтетичната биология се разработват растения, които са устойчиви на биотичен и абиотичен стрес или са с повишена/променена хранителна стойност (намалено съдържание на глютен, повишено съдържание на каротеноиди). Третата РГ подготвя становище относно оценката на риска от растения, създадени чрез редактиране на гени и по-конкретно чрез методите с приложение на Site-Directed Nucleases (SDN-1 и SDN-2) и Oligonucleotide directed mutagenesis (ODM).

На втория ден на срещата бяха представени резултатите от онлайн допитване, свързано с необходимостта от **90-дневни изпитвания на токсичността**, в което са взели участие държавите членки. Като цяло (с няколко изключения) експертите по ГМО от ЕС не считат за задължително провеждането на този вид изпитване. Те (вкл.

експертите от РБ) приемат подхода стъпка по стъпка, при който при липса на данни от молекулярната характеристика и сравнителния анализ, които да установяват заплаха, не е необходимо да се провежда 90-дневно изпитване. Това намалява броя на използваните опитни животни.

Освен чрез проучвания с изхранване на опитни животни с ГМ храни/фуражи, в момента оценката на *потенциалната токсичност на новоекспресирани протеини* в ГМ продуктите, може да се осъществи и чрез сравняване (с помощта на компютърни програми и бази данни) на полипептидните вериги с тези

на познати токсични протеини. Тъй като протеините образуват тримерни структури, а често участват и в комплексни съединения, само последователността на пептидите не е достатъчна за категорично определяне на липсата на токсичност. Във връзка с усъвършенстване на компютърното моделиране и прогнозирането на потенциалната токсичност на протеини, които са нужни за оценката на риска от ГМ храни/фуражи, в момента се изготвя литературен обзор. Той цели да:

- ✓ идентифицира, изготви списък и групира протеините, за които е известно, че са свързани с неблагоприятно въздействие върху здравето на животните и човека;
- ✓ проучи процесите, водещи до патологични въздействия;
- ✓ оцени надеждността на наличните бази данни по отношение определяне на токсичността.

Тъй като проучванията на *алергенния потенциал* на новоекспресирани протеини в ГМ продуктите са ограничени, се очаква ЕС да финансира проекти, които да усъвършенстват настоящите модели за тестване на алергенността. Предстои и разработване на стратегия за класиране по алергенния им потенциал на познатите алергенни протеини, както и на публично достъпна база данни на алергенните протеини. ЕОБХ проучва възможностите за разработване на софтуерен инструмент за моделиране на полипептиди.

Други научни становища и актуална информация от областта на здравето, хуманното отношение и благосъстоянието на животните, антимикробната резистентност, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на

Центъра за оценка на риска по хранителната верига:

<http://corhv.government.bg/>

8.07.2019 г.

ИЗГОТВИЛ:

ГЛ. ЕКСПЕРТ, А. ДИМИТРОВА

ДИРЕКЦИЯ „ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА“

ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<http://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg
тел. 02/4273056

Ф-НК-7.6-5/0

